

ZVONÍ!

09/2017

Člověk v tísní, o. p. s.

Povinný předškolní rok? Opatření je příliš represivní

Daniel Hůle, analytik
organizace Člověk v tísní,
o povinném předškolním
vzdělávání

Do školy se těší téměř každý prvňák, nadšení ale nevydrží

Jak se české děti těší do
první třídy? A jak se toto
nadšení mění v průběhu
času?

Komiks pomohl k lepšímu pamatování čteného textu

Dobrovolnice Nikola za-
čala s Dušanem kreslit ko-
miks. Chlapec díky tomu
lépe rozumí textu.

Rozhovor s Martinou Francuchovou, metodičkou předškolních klubů Člověka v tísni.

4

V září začíná platit nová povinnost přihlásit své dítě do předškolního vzdělávání.

Daniel Hůle hodnotí plošné zavedení povinné předškolní docházky.

6

8

15

Jak se děti těší do 1. třídy? A jak se toto nadšení mění s postupem času?

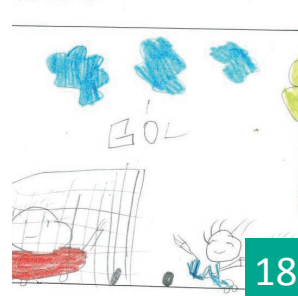
Kreslení komiksu pomohlo k lepšímu zapamatování čteného textu.

Adaptační pobyty pomáhají dětem z kladenského předškolního klubu.

16

18

obsah

K zápisům do mateřských škol nepřišly stovky dětí. 4

Analýza povinného posledního roku předškolního vzdělávání.

Stále nevíme, kolik rodičů neposlalo děti k zápisu do MŠ 6

Rozhovor s Martinou Francuchovou, metodičkou předškolních klubů.

Povinný předškolní rok? Opatření je příliš represivní. 8

Rozhovor s Danielem Hůlem, analytikem organizace Člověk v tísni.

Do školy se těší téměř každý prvňák, nadšení ale nevydrží . . 15

Těší se děti na začátek školního roku? A mění se nadšení s postupujícím časem?

Adaptační pobyty ve školce? Dva světy, jedno hřiště.... . 16

Blog o spolupráci kladenského předškolního klubu s místní mateřskou školou.

Komiks pomohl k lepšímu pamatování čteného textu. 18

Příběh Dušana ukazuje, jak může být kreslení komiksu prospěšné.

Plavba rokem 2017 aneb My rozhodně nejsme v tísni 20

Blog Zuzany Weissové, členky a manželky skupiny mladých lidí z Bily.

editorial

Vážení přátelé,

držíte v ruce časopis Zvoní, který se dlouhodobě zabývá možnostmi podpory dětí, jejichž startovní čára leží při vstupu do školy z různých důvodů jinde než u jejich vrstevníků. Časopis vydává organizace Člověk v tísni, která po mnoho let poskytuje svými službami podporu nejen těmto dětem, ale i jejich rodičům a učitelům, kteří s nimi pracují. Časopis vychází v rámci projektu K.O. Z.A., což je tříletý projekt organizací Člověk v tísni, Tady a teď a 29 mateřských a základních škol. Je zaměřen na sociálně znevýhodněné děti a klade si za cíl vyrovnávat jejich šance na úspěch v českém vzdělávacím systému.

Věříme, a naše víra vychází z dlouholetých zkušeností práce přímo „v terénu“, že právě podpora a propojení všech, kteří mohou situaci konkrétního dítěte pozitivně ovlivnit, je cestou, která vede ke zlepšení. Zlepšení situace mnoha dětí, které jsou odsouzeny k životnímu neúspěchu už ve chvíli, kdy opouštějí základní školy. Přeji Vám příjemné čtení.

Martin Kovalčík

PŘEDŠKOLNÍ KLUBY ORGANIZACE ČLOVĚK V TÍSNI připravují děti na vstup do mainstreamového vzdělávání.

Foto: Rishabh Kaul

KOMENTÁŘ **Téměř každý stý prvňáček v České republice propadne**

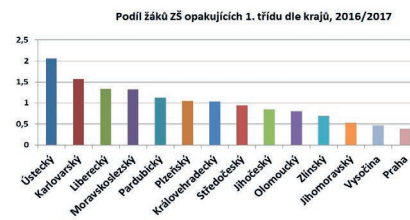
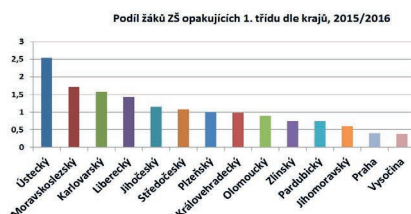
Počet dětí, které propadly v 1. třídě meziročně poklesl, avšak stále atakuje jedno procento.

Na začátku minulého školního roku zveřejnila organizace Člověk v tísni analýzu, ze které vyplynulo, že každé sté dítě, které nastoupilo do školy, propadlo hned v prvním roce povinné školní docházky. Jak se situace změnila ve školním roce 2016/2017?

Meziročně sice počet propadnutých prvňáčků klesl z 1284 v 137, nicméně se stále pohybuje okolo hranice jednoho procenta. Vstup na základní školu je tedy stále pro některé děti nepřekonatelnou bariérou. Jedná se často o děti, které žijí na různých špatných adresách jako jsou ubytovny, chudinské enklávy a jiné sociálně vyloučené lokality. Tyto děti neprošly žádnou předškolní přípravou a přitom jim potřebují zřejmě ze všech nejvíce.

V cizině se nepropadá

Právě na ně se zaměřují naše předškolní kluby. V současné chvíli jich v celé ČR provozujeme celkem 14 a jen v loňském roce jimi prošlo na 330 dětí, které se zde připravovaly na bezproblémové zvládnutí vstupu na základní školu. Mimochodem ve skandinávských, ale i v dalších západoevropských zemích, je zcela běžné, že se na základní škole nepropadá vůbec. Natož v 1. třídě.

„V Německu i v dalších západoevropských zemích institut propadání takřka neexistuje. Pokud dítě nezvládá výuku, nebere se to jako neúspěch dítěte, ale jako

1

tolik procent dětí v České republice propadne hned v první třídě. V některých skandinávských či západoevropských zemích se přitom nepropadá vůbec, natož v první třídě.

neúspěch školy. A domnívám se, že je to tak správně. V Německu v posledních letech zavedli takzvané adaptační období, které trvá první tři roky školní docházky. Od první do třetí třídy mají děti něco jako

období hájení, kdy mají ty slabší možnost vyrovnat se ostatním. Škola počítá s tím, že pojme děti z velmi různých rodin. Je přirozené, že se ve škole najdou takové, které rodiče třeba už naučili číst, psát a počítat. A pak je tu skupina dětí, které jsou z prostředí méně podnětného. Jejich postavení je pak logicky špatné. Přitom mohou být inteligentní a požadavky vzdělávacího systému nakonec mohou dobře zvládnout, když dostanou čas na adaptaci. V českých školách se ale nad takovými dětmi zlomí hůl,“ komentuje tento fakt Daniel Hůle, analytik organizace Člověk v tísni.

Od tohoto školního roku platí plošná povinnost přihlásit své dítě do některého z typů předškolního vzdělávání. Pomůže tento nástroj k poklesu počtu dětí, které propadnou hned po nástupu na ZŠ?

Martin Kovalčík

ČLOVĚK V TÍSNI PROVOZUJE V ČESKÉ REPUBLICE 14 PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ. Jen v roce 2016 jimi prošlo na 330 dětí ve věku od tří do šesti let. Jejich rodiče se o nutnosti zápisu do posledního ročníku předškolní přípravy dozvěděli.

foto: Rishabh Kaul

ANALÝZA **K zápisům do mateřských škol nepřišly stovky dětí**

Rodičům, kteří nesplnili nově zavedenou povinnost, hrozí pětitisícová pokuta.

Od září musí pětileté děti povinně chodit do školky. I přesto města evidují stovky předškoláků, kteří se nezapsali. Ministerstvo školství si stále s resortem práce a sociálních věcí nevyjasnilo, kdo má případy nepříhlášených předškoláků s rodiči řešit. A tak musí jednotlivá města s nastalou situací vypořádat po svém.

V některých městech jsou takových dětí stovky. Úřady by v jejich případě měly kontaktovat jejich rodiče a zajistit nápravu. Tipy na děti, které k zápisu nedorazily, dostali místní úředníci od ředitelů mateřských škol. Ty mají od letošního roku určené své spádové oblasti a ještě před zápisem obdržely od obecních úřadů seznamy dětí, které k nim patří.

Část rodičů zapsala své děti jinam

„Na základě tohoto seznamu ředitel školky ověří, zda zákonní zástupci dítěte splnili svou povinnost a dítě přihlásili,“ řekla idnes.cz tisková mluvčí ministerstva školství Klára Bílá. Úředníci v obcích před-

pokládají, že během příštích týdnů se počet rodičů „hříšníků“ o něco sníží. „Předpokládám, že u části z nich zjistíme, že dítě chodí do školky mimo spádový obvod, pobývá v zahraničí nebo že se z města odstěhovalo,“ dodává tisková mluvčí města Opavy Andrea Štenclová.

U těch, kteří na seznamu zbudou, mají úřady jasno. „Nepříhlášení dítěte je přestupek zanedbání povinné školní docházky,“ říká Petr Vinklář z magistrátu města Hradec Králové. Bude pak záležet na úřednících, jestli rodičům uloží zmiňovanou až pětitisícovou pokutu, nebo se spokojí s domluvou.

48

tolik dětí nepřišlo k zápisu v Litvínově. Město se prostřednictvím sociálních pracovníků pokusilo rodiče zkontaktovat. Ve 27 případech uspělo a situace se dále řeší společně s mateřskými školami.

V takovém případě nejde o chybu rodičů a dítě se na seznam mohlo dostat třeba i kvůli tomu, že ne všichni ředitelé školek vědí, jak postupovat. „Ne každý rodič například hlásí spádové školce, že zapsali dítě, které bydlí jinde,“ říká Luděk Stínal, mluvčí města Rumburk.

Podle odpovědí z místních úřadů, bude rodičů–hříšníků nadprůměrný počet v Ústeckém kraji. Počet předškoláků, kteří k zápisu nedorazili, se pohybuje v dvouciferných číslech. Není to náhoda. Právě děti, které tu žijí ve vyloučených lokalitách, totiž do školky často nechozí. Kvůli nim ostatně ministerstvo školství prodloužení povinné školní docházky pro všechny děti o poslední rok ve školce prosadilo.

Školka je základem školního úspěchu

A to je problém, protože tyto děti pak do první třídy často nastoupí úplně nepřípravené a už od počátku školní docházky zažívají neúspěch. Zavedení povinné před-

školní docházky, za kterou stát podle odhadů ministerstva zaplatí přes 450 milionů ročně, má jejich šance na úspěch ve škole zvýšit. „Školka je u těchto dětí důležitá, dá se hodně dohnat,“ říká Jan Němeček z Člověka v tísni. Jestli je ideálním řešením plošné zavedení povinné docházky, o tom ale pochybuje.

„Pro řadu z nich je školka další instituce, které nevěří, mají obavy z cizího prostředí,“ říká Němeček. Dobrou zkušenost mají s tím, když děti a rodiče ze sociálně vyloučených lokalit, se kterými pracují v rámci svých předškolních klubů, na nástup do školky postupně připravují. „Chodíme se do školek podívat, postupně je zvykáme. Bereme s sebou i rodiče,“ říká.

O nové povinnosti přihlásit dítě do školky s rodinami, s nimiž spolupracují, mluvili. Že by o ní věděli všichni rodiče pětiletých dětí v sociálně vyloučených lokalitách a zvlášť ty rodiny, které děti do školky ve zvyku posílat nemají, ale pochybuje. Ty se o povinné školní docházce, která má jejich dětem pomoci k lepšímu startu do života, dozvědí často až nyní, od úředníků ze sociálních odborů.

O tom, jak bude povinný rok předškolního vzdělání účinný v praxi se dozvíme až za několik let. Každopádně už nyní některá města volají po revizi školského zákona. Například pětileté děti totiž nelze zařadit do přípravných tříd základních škol „V porovnání s loňským rokem tedy bude ve školním roce 2017/2018 v Trmicích o dvě tyto třídy méně,“ říká starostka Trmic na Ústecku Jana Oubrechtová. „Revizi a změnu textace školského zákona bychom určitě uvítali nejen v Trmicích,“ dodává Oubrechtová.

Na následujících stránkách si můžete přečíst, jak novou povinnost hodnotí ze svého pohledu metodička předškolních klubů a analytik.

Radka Hrdinová, Alžběta Šimková
(idnes.cz), editováno Martin Kovalčík

Děti, které nepřišly k zápisu

Děčín	30,9 %
Praha 3	30 %
Karlovy Vary	20,3 %
Litvínov	20 %
Brno	19,4 %
Liberec	19,3 %
Most	17,4 %
Pardubice	9,8 %
Opava	8 %
Kladno	8 %
Jihlava	6 %
Cheb	5,4 %
Písek	5 %
Vsetín	4 %

Zdroj: MF Dnes

V PŘEDŠKOLNÍCH KLUBECH se děti připravují na přestup do klasické mateřské školy.

RADOST Z ÚSPĚCHU, to je základní nástroj, se kterým v předškolních klubech pracujeme.

NEJLEPŠÍ JE, když se s dětmi začne pracovat co nejdříve. Ideální jsou tři roky věku.

3x foto: R. Kaul

MARTINA FRANCUCHOVÁ, METODIČKA PŘEDŠKOLNÍCH KLUBŮ organizace Člověk v tísni se snaží interpretovat čísla ukazující, kolik dětí nedorazilo k povinnému zápisu do mateřských škol.

foto: Martin Kovlačík

ROZHOVOR

Stále nevíme, kolik rodičů neposlalo děti k zápisu do MŠ

Nyní známe pouze počet dětí, které nedorazily k zápisu do školky pro ně určené. Důvodů, proč tomu tak je, bude více. Mohly například nastoupit jinam, jen to jejich rodiče nedali vědět.

Nový školní rok s sebou přináší povinnost přihlásit své dítě do posledního ročníku některého z typů předškolního vzdělávání. Zápis do mateřských škol máme za sebou a tak se objevují první čísla, která ukazují počty rodin, které tuto povinnost nesplnily. Jak tato čísla interpretuje Martina Francuchová, metodička předškolních klubů Člověk v tísni.

Čím si tato čísla vysvětlujete? Ukazují reálný počet rodin, které tuto povinnost nesplnily?

V tuto chvíli je důležité si uvědomit, že známe pouze počty dětí, které nepřišly k zápisu v místě pro ně určeném. To však není definitivní počet dětí, které skutečně do školky nenastoupí. Přesná čísla budeme znát nejdříve v průběhu září či října.

Naši klienti o povinnosti věděli, otázka zní, co ostatní...

Organizace Člověk v tísni pracuje s dětmi žijícími v různých sociálně vyloučených

lokalitách. Někde jsou to vybydlená sídliště, někde ubytovny, někde zapadlé víscky uprostřed hor. Může být důvodem toho, že některé z rodin, se kterými pracujete i to, že se o této povinnosti jednoduše nedozvěděli?

Určitě bude existovat jisté procento rodin, které své děti k zápisu nepřivedly i proto, že o této povinnosti prostě nevěděly.

”

Pokud se budeme bavit o rodinách, se kterými pracuje naše organizace, tak ty se o této povinnosti samozřejmě dozvěděly. Mluvili jsme s nimi o tom, vysvětlovali jim, co vše to pro ně znamená, někoho jsme k zápisům i doprovázeli. Otázka však je, jak je to s rodinami, které s námi

nebo s jinou neziskovou organizací v kontaktu nejsou. Ministerstvo sice vydalo před zápisu dobré souhrnné materiály, ve kterých veškeré potřebné informace zveřejnilo, ale ty jsou běžně dostupné především na internetu. Avšak otázka zní, kolik lidí žijících např. po ubytovnách

„ má k internetu přístup. Víím také, že školky si z těchto materiálů vytvářely různé informační letáky a plakáty, které vyvěšovaly na svých budovách. Otázkou ale opět je, kolik rodičů, na které se ptáte, mělo možnost tento plakát vidět. V tom může být kámen úrazu.

Takže ano, určitě bude existovat určité procento rodin, které své děti k zápisu nepřivedly i proto, že o této povinnosti prostě nevěděli. Jaké to procento je v tuto chvíli nelze odhadnout.

Školky neví, co přijde

V rámci projektu K.O.Z.A. spolupracujete se zhruba dvaceti mateřskými školami.

PŘEDŠKOLNÍ KLUBY nabízí místo dětem, které by se jinak s velkou pravděpodobností do mateřské školy nedostaly. To platilo do letošního léta. Od září je poslední rok předškolního vzdělávání povinný.

Foto: Rishabh Kaul

Jaká v nich podle vašich informací nyní panuje situace?

Ředitelé a ředitelky mateřských škol mají v tuto chvíli seznam dětí, které k nim k zápisu přijít měly, ale nestalo se tak. A nyní přichází chvíle, kdy by se tyto děti měly najít. A panuje trochu zmatek v tom, kdo by to měl dělat, kdo je za co zodpovědný.

Takže některé mateřské školy mají díky svým asistentům kapacity na to, aby se tyto děti pokusily najít samy, jinde tyto kapacity nemají, a proto tuto činnost přehodily např. na OSPOD (Odbor sociálně právní ochrany dětí). Nikdo neví, kdo je za co zodpovědný. Dalším problémem, který v současnosti školky řeší, je situace, kdy nepřišlo k zápisu deset dětí, ale ony mají už své kapacity naplněny a děsí se toho, co budou dělat, pokud se jim tam v září tyto děti přeci jen objeví. Netuší, co by v tom případě dělaly.

Povinný předškolní rok je opatření, které má pomoci dětem, které v minulých letech neabsolvovaly žádnou předškolní přípravu, díky čemuž přicházely do školy nepřipraveny. Velká část z nich pochází z prostředí, ve kterém pracujete. Velmi často jsou z chudých rodin, které čelí exekucím, rodiče mají nízké vzdělání, jsou dlouhodobě nezaměstnaní. Pro ně může být pětitisícová pokuta, která za nesplnění této povinnosti hrozí, likvidační. Co si myslíte o této sankci?

V tuto chvíli jsme v situaci, kdy je zákonem zavedený poslední předškolní rok povinný pro všechny děti. Pokud někdo povinnost danou zákonem nesplní, je jasné, že přijde sankce. Problém v tomto případě je právě ten fakt, že tato povinnost je zavedena z důvodu podpory dětí a jejich rodičů. A je otázka, co případné správní řízení a následná pokuta udělá např. s motivací rodičů děti do školky posílat. A z našich dlouholetých zkušeností jasně vyplývá, že právě motivace hraje vel-

Je obrovský rozdíl mezi tím, čeho jsme schopni dosáhnout v případě, kdy k nám do předškolního klubu přijde dítě ve třech nebo až pěti letech.

mi důležitou roli pro dosažení úspěchu, což je dítě pravidelně navštěvující nějaký z typů předškolní výchovy.

Část dětí nastoupila jinam

Pojďme k důvodům, které mohly vést k tomu, že se určitý počet dětí nedostavil k povinnému zápisu do mateřské školy. Víím, že to ještě nelze s určitostí říci, ale přesto zkuste odhadnout, jaké jsou hlavní důvody toho, že někteří rodiče tuto povinnost nesplnili?

První možný důvod jsme již načrtli – určitě bude existovat určitý počet rodičů, kteří o tom prostě nevěděli. Dále bude také existovat skupina rodičů, kteří tak neučinili i přesto, že o té povinnosti věděli. Podle mě budou značný podíl tvořit děti, které byly přihlášeny jinam než je jejich spádová školka a pouze to rodiče zapomněli dát vědět. Část dětí také může žít se svými rodiči v zahraničí. Těch důvodů bude více a v tuto chvíli je potřeba být trpělivý a počkat na relevantní data, která nám ukáží, jaká je realita.

Jak se vlastně díváte na toto opatření vy, se zkušeností z práce s dětmi, které podporu před nástupem do školy zřejmě potřebují ze všech nejvíce?

Těch problémů je více, jedním z nich je plošnost tohoto opatření. Daleko efektivnější by bylo vytíkovat potřebné děti a rodiny a ty pak podporovat podle jejich individuálních potřeb. Pro mě je problém také to, že se toto opatření zaměřilo pouze na poslední ročník. Zkušenosti z našich předškolních klubů mluví jasně. Čím déle s dětmi pracujeme, tím větších úspěchů lze dosáhnout. A jeden rok mnohdy nestačí. Nebo jinak řečeno, je obrovský rozdíl mezi tím, čeho jsme schopni dosáhnout v případě, kdy k nám do předškolního klubu přijde dítě ve třech letech (což považujeme za ideální) nebo až v pěti letech.

Martin Kovalčík

NEZISKOVÁ ORGANIZACE ČLOVĚK V TÍSNI se předškolním vzděláváním dětí žijící v prostředí sociálně vyloučených lokalit zabývá přes deset let. V České republice pro ně provozuje čtrnáct předškolních klubů. Jejich smyslem je příprava dětí na vstup do mainstreamového vzdělávacího systému. Děti odtud přecházejí do běžných mateřských škol, či se připravují na zápis do základní školy.

Foto: Rishabh Kaul

ROZHOVOR

Povinný předškolní rok? Opatření je příliš represivní

Jak ze svého pohledu hodnotí povinný předškolní rok Daniel Hůle, analytik organizace Člověk v tísni, který zpracovával pro MŠMT analýzu proveditelnosti tohoto opatření?

Od září tohoto roku budou muset všechny pětileté děti v České republice nastoupit do nějakého z typů předškolního vzdělávání. Jinak jejich rodiče riskují pětitisícovou pokutu. Jak se tento záměr podaří naplnit v sociálně vyloučených lokalitách? Není pro budoucí školáky z těchto oblastí problém se do mateřských škol dostat? Na tyto a další otázky odpovídal v Českém rozhlasu Daniel Hůle, analytik ze společnosti Člověk v tísni.

Od září existuje povinnost přihlásit své dítě do posledního ročníku předškolní přípravy. Smyslem tohoto záměru má být vyrovnaní startovních pozic dětí, které přicházejí do první třídy základní školy. Jak se na tuto zásadní změnu v systému předškolního vzdělávání díváte ze své pozice vy?

Svoji odpověď musím v tomto případě rozdělit do dvou rovin. Budu-li mluvit za organizaci Člověk v tísni, musím říci, že na toto opatření zatím nemáme ustálený

názor, nejdříve chceme posbírat veškerá potřebná data tak, abychom mohli dopady těchto změn posoudit. Já však mohu

Existuje důvodná domněnka, že je nařízení povinného předškolního roku v rozporu s Ústavou České republiky.

v tomto případě na celou věc nahlížet i z jiného úhlu pohledu, protože jsem k tomuto tématu zpracovával pro ministerstvo školství studii proveditelnosti. Když jsme s touto studií začínali, klonil jsem se spíš k názoru, že se jedná o dobré opatření. S postupujícím časem však všechny relevantní zdroje a zjištění ukazovaly, že to zřejmě nebude správná cesta. A trochu se bojím, že se do puntíku naplňují naše obavy, které jsme ve studii uvedli.

O jakých obavách mluvíte?

Předesílám, že je stále ještě trochu brzy na to hodnotit, jaké bude mít toto opatření reálné dopady. Jak jsem již zmínil, v rámci Člověka v tísni poměrně intenzivně pracujeme na tom, abychom stávající situaci zanalyzovali. V tuto chvíli víme pouze to, že se řada dětí nedostavila k zápisům. To může mít několik příčin. Jedná se například o děti rodičů, kteří tuto povinnost záměrně bojkotují. Existuje totiž důvodná domněnka, že je toto nařízení v rozporu s Ústavou České republiky a oni chtějí vytvořit ústavní precedens. Svě dítě k povinnému zápisu nepošlou a budou čekat, jak bude celá procedura dál pokračovat.

Máte představu, kolik takových rodičů vlastně je?

Nemám, to nyní nemá nikdo. Jak jsem již zmiňoval, nyní víme pouze, že se určitý počet dětí nedostavil k povinnému zápisu. A také již víme, že se to velmi často týká

děti v chudých regionech, jako je Ústecký a Moravskoslezský kraj. A v tuto chvíli můžeme jen odhadovat důvody, které k tomu vedly.

Kromě již výše zmíněné skupiny rodičů, kteří toto opatření záměrně bojkotují, bude existovat i určitá skupina těch, kteří vůbec nevědí, že zde tato povinnost existuje. Osobně si myslím, že to bude nezanedbatelná část dětí, které k povinnému zápisu nedorazily. V rámci naší práce jsme o tom s rodiči intenzivně komunikovali, ale je otázka, zda se k lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách tato informace dostala i ve chvíli, kdy s námi či jinou neziskovou organizací nejsou v kontaktu. Určité procento dětí, které nepřišly k zápisu, pak budou tvořit ty, jejichž rodiny momentálně žijí v zahraničí. Část dětí také určitě nastoupila jinak a určené školce to jejich rodiče pouze zapomněli oznámit. A pak zde mohou být i rodiče, kteří o této povinnosti vědí, ale prostě na to jen kašlou. Těch ale myslím tolik nebude.

Pokuta? Neracionální krok

Úřady mají možnost rodiče, kteří tuto povinnost nesplnili, pokutovat. Co si o tom myslíte?

To je samozřejmě naprosto nešťastný krok. A hlavně neracionální, protože většina těchto rodičů již čelí řadě exekucí, což mimochodem ukázala i mapa exekucí, kterou nedávno zveřejnila organizace Otevřená společnost. Takže pokud bude obec tuto pokutu vymáhat, postaví se pouze do řady věřitelů, kteří se na rodičích domáhají svých pohledávek. Myslím si, že právě toto je vlastně největší slabina celého opatření. Je zbytečně plošné, týká se i rodičů, kteří podobnou intervenci vů-

bec nepotřebují. A těm, kterým by pomoci mělo, neposkytuje žádné motivační nástroje, které by je přiměly k tomu, aby své děti do mateřské školy posílali. Naopak jim hrozí pokutou. To však není jediný problém. Dalším je i to, že se zde bavíme pouze o posledním ročníku předškolního vzdělání, což je velmi často příliš krátká doba na to zvládnout kvalitní přípravu, tolik potřebnou k hladkému nástupu na základní školu.

Takže máte určitou obavu, že nové opatření v podstatě nezafunguje tam, kde by bylo nejvíce zapotřebí?

Pokuta? Naprosto nešťastný krok. A hlavně absolutně neracionální, protože většina dotčených rodin již nyní čelí řadě exekucí.

Ano, ale jak říkám, nechci to takto předepisovat před tím, než se to pořádně zanalyzuje. V průběhu září a října budeme mít daleko více dat a až poté budeme schopni vše již pojmenovat daleko adresněji. To znamená minimálně říct, proč se ti rodiče nedostavili, jestli z neznalosti, díky tomu, že jsou pryč, anebo tuto povinnost nenaplnili z nějakého lajdáctví.

Mimochodem, nakolik tušíte, jestli obsah nových povinností znají i rodiče dětí, kteří do školky již chodí? Uvědomují si třeba to, že budou muset nově omlouvat absence tak, jak je tomu ve škole?

V tomto případě si myslím, že je velká výhoda v tom, že rodiče již mají se školou navázaný kontakt, komunikují s ní, díky čemuž se jim dostává potřebných informací. Teď mluvím i ze své osobní zkušenosti. Otázka v tomto případě podle mě spíše zní, jak se k novým povinnostem všichni zúčastnění postaví. Budou všechny školky striktně vyžadovat omluvenky za každou absenci dítěte? Zvlášť když toto dítě do mateřinky pravidelně chodí a jen jednou za čas nedorazí? Troufám si odhadnout, že ne.

Jeden rok je málo

Jak už jste naznačil v předešlých odpovědích, skutečně velká část dětí, které nepřišly k zápisu, spadá do tzv. sociálně vyloučených lokalit. Vy máte jako organizace Člověk v tísni velkou zkušenost s jejich vzděláváním, mimo jiné provozujete takzvané předškolní kluby. A to už několik let. Jaké s tím máte zkušenosti? Je o tuto službu zájem?

Zájem není až tak třeskutý a právě v tom tkví jeden z nejdůležitějších aspektů naší práce. Probudit ho nejen v dětech, ale především v jejich rodičích, kteří často předškolní vzdělání nevnímají jako podstatné. Mimochodem často při tom vycházejí ze své vlastní zkušenosti. Úspěch pak velmi záleží právě na tom, kdy k nám dítě

DANIEL HŮLE, analytik organizace Člověk v tísni, zpracovával v rámci Demografického informačního centra studii proveditelnosti, která se zabývala zavedením povinné předškolní přípravy. *Foto: Archiv ČvT*

přijde. Proto znovu opakuji: do předškolního vzdělávání je potřeba dostat znevýhodněné děti daleko dříve, než jen rok před nástupem do základní školy. Jeden rok je na nápravu všeho potřebného času velmi málo.

Zároveň je dobré zmínit, a to je i smyslem našich předškolních klubů, že není cílem vytvářet a provozovat jakési segregované paralelní mateřské školky. V rámci předškolních klubů chceme vtáhnout rodiče s pochopením pro jejich těžkou životní situaci do institutu předškolního vzdělávání a pomoci jim zapojit se do standardního, mainstreamového, předškolního vzdělávání. Naší snahou je co nejdříve přeměrovat tyto děti tak, aby se už od raného věku setkávaly s vrstevníky z rodin s různým socioekonomickým statusem.

A je to tak, že se tyto děti dostanou do vašich předškolních klubů snadněji než do klasických mateřských škol?

To zcela bez pochyby. Jsme prostě nízkoprahovější, přeci jenom se s těmi rodinami známe, jsme na ně připravení, dokážeme pochopit jejich situaci a pracovat s nimi. Dalším důvodem je, že je stále řada mateřských škol přeplněna. Když si

vezmete, že mateřská školka, která má v třídě 24 nebo 26 nebo dokonce 28 dětí, musí pracovat s dětmi, které jsou již v raném věku značně pozadu, tak to samozřejmě znamená velkou zátěž. Přináší to situace a problémy, se kterými si učitelé nevědí rady.

Bavíme-li se o možnosti domácí přípravy, nová úprava zákona neklade absolutně žádné kvalifikační nároky na rodiče.

Mimochodem, když mluvíme o kapacitě školek, jaká je v současnosti situace? Je pro všechny ty děti ve školkách dostatek místa? A jsou dostupné, nebo do nich musí v některých případech děti například dojíždět?

Tím jsme se ve výše zmíněné studii proveditelnosti zabývali poměrně detailně. Aplikovali jsme v ní složité analytické metody, pomocí nichž jsme porovnávali počty narozených dětí s kapacitami mateřských škol. To, že je celkově v Čes-

ké republice více míst ve školkách, než je dětí, to je známé. Ale samozřejmě existují i místa, kde je to naopak. Ale těchto míst je relativně málo. Vážnější problém jsme nenalezli ani při zkoumání standardní délky dojížděky.

Ted' se však bavím především o majoritní společnosti. Pokud se zaměříme na chudé rodiny, tak je situace jiná. Ve chvíli, kdy žijí někde na okraji obce nebo např. v nějaké vyloučené lokalitě kdesi za městem, kde nejedí hromadná doprava, tak tam problém s dostupností začíná být poměrně velký. Je to právě jedna z věcí, které by bylo potřeba opravdu systematicky řešit a spíše se snažit rodiče motivovat podporou, zapojením a nalezením nějakých cest, jak jim docházku do školky usnadnit. Ne jim hrozit naprosto nesmyslnou pokutou.

Říkal jste, že děti ze sociálně vyloučených oblastí mohou být pro mateřské školy určitou zátěží, protože na ně nejsou připraveny a nedokáží s nimi pracovat. Co tyto děti neumí? Co musí dohánět nejčastěji?

Tady bych velmi nerad mluvil do práce svým kolegům a kolegyním, kteří se na předškolní pedagogiku vyloženě specializují. Já nejsem pedagog a předškolním

Předškolní vzdělání

Proč je důležité? • Jaké novinky přináší povinný rok předškolního vzdělávání? • Co jsou předškolní kluby?

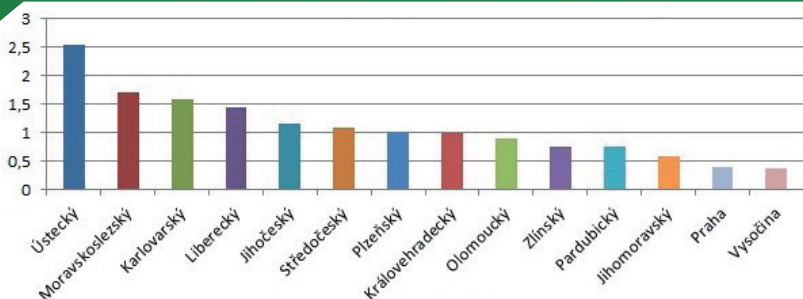

Čísla, data, fakta...

1%

V České republice opakovalo ve školním roce 2015/2016 první třídu základní školy zhruba **jedno procento ze všech prvňáčků**. To mimo jiné ilustruje, s jak velkými problémy některé děti do škol přicházejí. Právě předškolní vzdělání dokáže dítě na vstup do ZŠ ideálně připravit.

Podíl žáků opakující 1. třídu dle jednotlivých krajů

Každé čtvrté dítě v České republice nastupuje na základní školu díky odkladu o rok později. Jde suverénně o nejvyšší počet odkladů v celé Evropské unii. Následuje Belgie se sedmi procenty, v závěsu za ní je Rakousko.

10 rad, které usnadní dítěti nástup do školky

1. **Mluvte s dítětem** o tom, co se ve školce dělá a jaké to tam je. Vyhněte se ale negativním popisům, jako „tam tě naučí poslouchat“, „tam se s tebou nikdo dohadovat nebude“ apod.

2. **Zvykejte dítě na odloučení.** Dítě potřebuje pocít, že se na vás může spolehnout. Chybou je vyplížit se tajně z domu. Dítě se cítí zrazené a strach z odloučení se jen prohlubuje.

3. **Ved'te dítě k samostatnosti** zvlášť v hygieně, oblékání a jídle. Nebude zažívat špatné pocity spojené s tím, že bude jediné, které si neumí obléknout kalhoty nebo dojít na záchod.

4. Dejte dítěti najevo, že rozumíte jeho případným obavám, ale **ujistěte ho, že mu věříte a že to určitě zvládne**. Pokud má dítě chodit do školky rádo, musí k ní mít kladný vztah. Z toho důvodu **nikdy školkou dítěti nevyhrožujte**.

5. Pokud bude dítě plakat, **buďte přítiví, ale rozhodní**. Rozloučení by se nemělo příliš protahovat. Ovšem neodcházejte ani narychlo nebo tajně, ani ve vzteku po hádce s dítětem.

6. **Dejte dítěti s sebou něco důvěrného** (plyšáka, hračku, šátek).

7. **Plňte své sliby.** Když řeknete, že přijдете po obědě, mělo by to tak být.

8. Udělejte si jasno v tom, jak vše prožíváte vy. Platí tu, že **zbavit se své úzkosti znamená zbavit dítě jeho úzkosti**.

9. Za pobyt ve školce **neslibujte dítěti odměny předem**. Materiální odměny by se ale neměly stát pravidlem, dítě by pak hračku vyžadovalo každý den.

10. Promluvte si s učitelkou o **možnostech postupné adaptace dítěte** – s dítětem ze začátku můžete jít do třídy, dítě může jít jen na dvě hodiny apod.

Víte, že???

- Pro děti, které do 31. srpna 2017 dosáhnou věku pěti let, je od 1. září 2017 předškolní vzdělávání povinné. Pokud ještě dítě do mateřské školy nedochází, musí ho zákonný zástupce přihlásit ve spádové nebo jím vybrané MŠ v termínu zápisu.

- Zápis k předškolnímu vzdělávání se koná v období od 2. do 16. května 2017. Datum a místo stanoví ředitel MŠ a zveřejní je spolu s kritérii pro přijímání.

- Dítě bude přednostně přijato ve spádové MŠ. V případě nedostatečných kapacit budou mít přednost děti pětileté přijímané k povinnému předškolnímu vzdělávání.

- O přijetí dítěte rozhoduje ředitel ve správním řízení bezodkladně, **nejpozději do 30 dnů (do 60 dnů ve složitějších případech)**.

- Povinné předškolní vzdělávání je možné absolvovat v MŠ zapsané v rejstříku škol a školských zařízení. **Má formu pravidelné denní docházky v pracovních dnech, a to 4 souvislé hodiny denně.** Začátek povinné doby ředitel školy stanoví mezi 7. a 9. hodinou a uvede ve školním řádu.

- Existují i jiné možné způsoby plnění povinného předškolního vzdělávání:

- **individuální vzdělávání dítěte**

- (nutno ho oznámit písemně v době zápisu)

- **vzdělávání v přípravné třídě základní školy**

- **vzdělávání v zahraniční škole na území ČR**

Předškolní kluby

Kluby jsou určeny dětem, které se do běžné mateřské školy z různých důvodů nedostanou, a přitom právě ony potřebují předškolní přípravu ze všech nejvíce. Bez ní vstupují na základní školu nepřípravě a vypa-
dávají z hlavního vzdělávacího proudu. Do předškol-
ních klubů chodí děti od 3 do 7 let. V ideálním případě
zůstávají zhruba rok, tak aby se jim i jejich rodičům
dostalo dostatečné podpory v přípravě na přestup do
běžné mateřinky. Pokud není přestup možný, kluby

připravují děti za úspěšné zvládnutí zápisu a hladký
vstup na základní školu. Kluby tak netvoří konkurenci
běžným školám, spíše jde o jejich doplněk. Cílem je,
aby se z nich stala „průtoková“ místa, kam děti při-
jdou, doženu to, co je potřeba, a jdou dál.
V procesu začleňování dětí do běžných mateřských
škol se velmi osvědčily tzv. adaptační dny, kdy děti
z klubů pravidelně navštěvují klasické školky, aby po-
znaly, jak to v nich chodí.

V rámci projektu K.O.Z.A. provozují organizace Člověk v tísni a Tady a teď 11 předškolních klubů:

- **Bílina** (Předškolní klub Sluníčko, Teplická 555, Bílina, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Chodov** (Předškolní klub Jeden svět, Budovatelů 677, Chodov, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Kladno** (Předškolní klub V Domečku, Kročehlavská 1311, Kladno, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Nejdek** (Předškolní klub Nejdík, Husova 525, Nejdek, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Ploužnice** (Předškolní klub Klubík Ploužnice, Ralsko 349, otevírací doba: Po - Čt 8:30 - 12:30)
- **Plzeň** (Předškolní klub, Koperníkova 15, Plzeň, otevírací doba: Po - Čt 8:30 - 12:30)
- **Praha – Smíchov** (Předškolní klub, Plzeňská 107, Praha, otevírací doba: Po - Čt 8:30 - 12:30)
- **Rokycany** (Předškolní klub, Josefa Knihy 225, Rokycany, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Sokolov** (Předškolní klub Kereka, Gagarinova 1924, Sokolov, otevírací doba: Po - Čt 8:00 - 12:00)
- **Ústí nad Labem – Mojžíř** (PK Stonožka, Jindřicha Plachty 183, Ústí n. L., otevírací doba: Po - Čt 8:30 - 12:30)
- **Ústí nad Labem – Předlice** (PK Stromeček, Hrbovická 335/60, Ústí n. L., otevírací doba: Po - Čt 8:30 - 12:30)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Informační leták vznikl jako součást projektu K.O.Z.A! Projekt K.O.Z.A. - Kooperace, Otevřenost, Zájem, Adaptace
reg. číslo CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000176 v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání je spo-
lufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

ZAVEDENÍ POVINNÉ MATEŘSKÉ ŠKOLKY je podle názoru Daniela Hůleho „vlastně jenom takový alibistický krok, který jen přesouvá problém na základní školy.“
Ilustrační foto: Matt Molinari (CC BY 2.0)

vzděláváním se zabývám z roviny analýzy. Myslím si však, že dnes jsou rodiče ve vztahu ke svým dětem velmi ambiciózní. V řadě případů do základní školy vstupují děti s tím, že už umějí tak nějak číst a počítat, rodiče se s nimi doma učí atd.

V rodinách, o kterých se zde bavíme, toto je naprosto naopak, tam nikdo nic podobného neřeší. Děti tak nedokážou poznat tvary, neumí správně pojmenovat barvy. Jde o velmi základní nedostatky, které jejich vrstevníky netrápí, oni nejenže nejsou pozadu, ale naopak toho v mnoha případech umí více, než je po nich standardně požadováno.

Domácí příprava vs. přípravné třídy

Kolik je podle vašich průzkumů a zkušeností rodin, které vysloveně nechťejí děti do školek posílat?

Přesné číslo vám neřeknu, ale jedná se o dvě hlavní skupiny rodin. První jsou rodiny, které jsem zmínil v úvodu, tedy rodiny s vysokoškolsky vzdělanými rodiči, kteří nechťejí své dítě předčasně dávat do institucionální výchovy, protože vnímají, že rodinné prostředí je lepší. A myslím, že jich je víc než těch znevýhodněných, kteří tvoří druhou skupinu.

V rámci debaty o povinném předškolním vzdělání je také dobré zmínit, že rodiče nemusí své děti do školek posílat, protože jim zákon umožňuje i domácí vzdělávání.

Ano, to mohou. Problémem je v této souvislosti především to, že zákon neklade na rodiče žádné kvalifikační nároky. Takže pokud by někdo, kdo absolvoval zvláštní školu, přišel do školky a řekl, že chce své dítě vzdělávat doma, má se

Problémem domácího vzdělávání je v této souvislosti především to, že zákon neklade na rodiče žádné kvalifikační nároky.

mu to zakázat? Vůbec nechci předjímat a podsouvat mateřským školám nekalé úmysly, ale zkusme si představit například následující situaci. Školka má naplněnou kapacitu a teď tam přijde dítě žijící v sociálně vyloučené lokalitě, jehož rodič ho chce vzdělávat doma. A oni stojí před rozhodnutím: buďto mu to z pochopitelných důvodů nedovolí, čímž ještě zvýší počet už takhle přeplněné třídy, zvýší nároč-

nost výuky, anebo přimhouří oči, povolí to a veškeré problémy tak de facto přenesou na základní školu. Nevím, jak se budou školky rozhodovat, ale vsadím se, že určitě ne všechny budou svědomitě děti z domácího vzdělávání stahovat.

A my už víme, že existují sociálně znevýhodněné rodiny, které si o domácí přípravu zažádaly. Ono to má totiž celou řadu racionálních příčin. Vezměte si, že jste nezaměstnaný, máte několik mladších dětí, pro které musíte vařit, chodíte s nimi na hřiště, věnujete se jim. A teď s jedním z nich musíte každé ráno do mateřské školky. To znamená zátěž, v mnoha případech značnou. Pro většinu lidí je mateřská škola úleva, protože dítě mohou na nějaký čas umístit do kompetentního prostředí, matky mohou díky tomu například pracovat na částečný úvazek či si prostě odpočinout. Vše z toho znamená racionální motivaci, proč děti dávat do mateřské školky. Když těch dětí máte víc a stejně se o ně musíte starat, tak je to pro vás naopak jen komplikace.

Několikrát jsme se dotkli toho, že nová úprava není úplně ideální a zřejmě se jí nepodaří vyřešit problém vzdělávání a vyrovnávání handicapu dětí ze sociál-

DO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ je potřeba dostat znevýhodněné děti daleko dříve, než jen rok před nástupem do základní školy. Jeden rok je na nápravu všeho potřebného často velmi málo. *Foto: Iva Zimová*

ně vyloučených lokalit. Jaký je tedy váš recept?

Zavedení povinné mateřské školky, když to řeknu zjednodušeně, je vlastně jenom takový alibistický krok, který jen přesouvá problém na základní školy. Naše základní školy jsou totiž koncipovány tak, že do první třídy přichází dítě do poměrně pevného rádu, je od něj očekávána celá řada kompetencí. Nemá-li je, narazí. Když se podíváte na statistiku propadání, tak v prvním ročníku propadne relativně velké množství dětí. Zatímco například v Německu či v jiných zemích, kde jsme dělali srovnávací studie, to funguje jinak. První až třetí rok základní školy je otevřený, snaží se nasávat děti z různých prostředí a vstřebávat je do vzdělávacího systému. Tady nepřipravené děti narazí a jdou pryč.

Řešení? Reforma základního školství

Ale on nástup na základní školy je náročný nejenom pro rodiny ze sociálně slabších oblastí. Můžeme to sledovat třeba na vysokém počtu odkladů nástupů do prvních tříd...

Ale já si myslím, že odklady nereflktují složitost vstupu na základní školu. U nás se z odkladů stal ojedinělý fenomén. Vezměte si, že v České republice má přibližně 25 % dětí odklad. V rámci Evropské unie je to zcela mimořádné číslo. V Belgii se toto procento pohybuje tuším okolo 7 %, v Rakousku okolo 3 %, ostatní země mají kolem 1 % nebo zde odklady vůbec neexistují.

A čím si tento propastný rozdíl vysvětlujete? Myslíte, že je to řečneme pohodlností rodičů?

Já bych neřekl, že je to o pohodlnosti. Jde o jistý tautologický efekt. Čím víc dětí odklad má, tím větším handicapem se stává, když své dítě pošlete do školy v řádném termínu. Řeknete si, já nechci, aby moje ratolest přišla mezi starší děti, aby patřila ve třídě mezi ty nejmladší. Raději rok počkám, protože ve věku šesti, sedmi let je jeden rok věku obrovský rozdíl. Jsou tam ale i další důvody. Někte-

ních zemí a budou určeny pro děti, které mají nějaký zásadní handicap, a je skutečně potřeba rok počkat, aby se snáz zapojily do třídy. Nebo to necháme na dobrovolné volbě a v tom případě se nic nezmění. Buď se smíříme s tím, že máme 25 % dětí s odkladem, a já si myslím, že to není zas taková katastrofa, nebo vše systémově změním. Jiné řešení podle mě není.

Odklady podle vás takovým problémem nejsou. Co tedy bychom tedy podle vás měli změnit?

Já si myslím, že celé české základní školství potřebuje zásadní reformu, protože zde máme velký problém s časovou selekcí po prvním stupni. Řada dětí odchází do víceletých gymnázií, což výrazně zhoršuje kvalitu druhých stupňů. To zase tlačí rodiče k tomu, aby své dítě také přihlásili na víceleté gymnázium, i když by ho jinak raději nechali na základní škole. Bojí se však například změny klimatu, která po odlivu části dětí na gymnázia nastane. Segregace v rámci základního školství funguje i regionálně.

Reforma je zapotřebí, jde o velkou výzvu pro další politické reprezentace. Ve chvíli, kdy se podaří změnit a zvýšit kvalitu základního školství, tak to samo o sobě pozitivně ovlivní i sekundární a terciární vzdělávání.

Martin Kovalčík

editováno z rozhovoru pro pořad ČRo-Radiožurnál Dvacet minut

25

tolik procent dětí v ČR nastupuje na základní školu po ročním odkladu. V rámci Evropské unie se jedná o naprostý unikát. Druhá v pořadí je Belgie se zhruba sedmi procenty, v ostatních zemích se tento podíl pohybuje okolo jednoho procenta.

ří rodiče pomocí odkladu například čekají na konkrétního třídního učitele. Vidí, že oblíbený učitel teď končí v páté třídě a příští rok dostane prvňáčky a tak raději počkají.

Ale co s tím? Ono zní logicky, že rodiče nechťejí dávat své děti do kolektivu, kde by byly věkově znevýhodněny.

To máte pravdu, logicky to zní. Buď se odklady radikálně omezí na úroveň ostat-

GLOBÁLNÍ ROZVOJOVÁ TÉMATA učí děti přemýšlet v souvislostech.

Foto: Elizabeth Albert (CC BY 2.0)

ANALÝZA Do školy se těší skoro každý prvňák, nadšení ale nevydrží

Dětem končí prázdniny a začíná pravidelný režim - ranní vstávání a škola. A čím jsou starší, tím se do lavic těší méně a méně. Zatímco do školy chodí rádo 85 procent prvňáků, v páté třídě už je to jen 60 procent žáků. Z pravidelného dotazníkového šetření, jež pět let probíhalo na několika stovkách českých škol, to zjistila společnost Kalibro.

„Na jednu stranu je to logické. V první a druhé třídě je škola něco nového, pak je čím dál více stejná a děti už tolik nebaví,“ vysvětluje dětský psycholog Václav Mertin. Vážnější důvody, proč děti do školy nechodí rády, ale vidí v tom, jak je škola v Česku nastavená. „Funguje na principu konkurence, důležitý je výkon a úspěch. Když se nedostaví, dítě má problém. A stále existuje řada učitelů, kteří mají potřebu dětem dokazovat, že nejsou tak dobré, jak si třeba ony nebo jejich rodiče myslí. A to je pak demotivuje,“ myslí si Mertin. Tomu odpovídají i zhoršující se známky na vysvědčení: opět platí, že čím je dítě starší, tím má v průměru horší známky. „Může to být tak, že děti škola přestává bavit, a proto se tolik nesnaží. Ale lze se na to dívat i z opačného pohledu: jejich výsledky se horší, a tak učení vzdávají a přestávají se snažit,“ upozorňuje psycholog.

Přitom pokud škola děti nebaví, jen těžko mohou dosahovat úspěchů a dál se rozvíjet. Přestože někteří pedagogové tvrdí, že učení bolí a není rozhodující, zda děti baví, nebo ne, podle Radky Wildové, prorektorky z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, je přátelské prostředí pro děti důležité. „Jestliže škola sleduje jen znalosti a zaměřuje se na výklad a zkoušení naučených poznatků, nepodněcuje v žákovi tvořivost a kreativitu. Je potřeba si uvědomit, že ško-

ti předešlému pětiletému období zhoršil ve všech ročních zhruba o deset procentních bodů. „Naopak proti dřívějšímu mají děti pocit, že jsou učitelé o něco spravedlivější a ony mají větší možnost volby při výuce,“ uvádí analytik z Kalibra David Souček.

Rodiče děti mají podporovat

Jak děti přistupují ke škole, mohou výrazně ovlivnit i rodiče. „Pokud jim sami říká: ‚Prosím tě, tak to tam nějak vydrž, já to taky přetrpěl, dítě bude automaticky hledět na školu s despektem,“ míní Wildová. Problémy může přinést také přehnané lpění na dobrých známkách, což dítě stresuje. Naopak pomáhá, když rodiče přistupují ke škole kladně, snaží se děti motivovat a nabízejí jim pomoc. Vliv na oblibu školy má také to, jestli dítě ve škole není šikanováno či zda si má s kým povídat. Na otázku Máš ve třídě kamarády? odpovědělo kladně jen 62 procent žáků prvního stupně. „Důvody, proč děti nemají rády školu, jsou často složeninou mnoha střípků. Chtěl bych učitele podpořit, aby se více usmívali. Je důležité mít jasně dané nároky, ale zároveň dítěti pomáhat a říkat: ‚Společně to zvládneme,‘“ říká Mertin.

Markéta Hronová

článek vyšel na www.aktualne.cz

85
tolik procent prvňáčků chodí do školy rádo. V páté třídě už to je pouze 60 procent. Vyplývá to z dotazníkového šetření společnosti Kalibro.

la má předávat nejen znalosti, ale i dovednosti,“ říká Wildová. Řada škol už to tak dělá, Wildová přesto připouští, že některé školy tak svou funkci nevnímají.

Zaujmout děti není jednoduché a podle dotazníkového šetření se to příliš nedaří. Ve škole se nudí třetina třetáků, 42 procent pátáků a přes polovinu sedmáků. Pocit nudy se v posledních pěti letech pro-

DĚTI Z PŘEDŠKOLNÍHO KLUBU A MATEŘSKÉ ŠKOLY při společné akci.

Foto: archiv ČvT

LOG BLOK Adaptační pobyty ve školce? Dva světy, jedno hřiště...

V Kladně se již dva roky pravidelně setkávají děti z předškolního klubu s těmi z běžné školky.

Člověk v tísní provozuje v ČR 14 předškolních klubů. Jsou určeny dětem, které se do běžné školky nedostanou, a přitom právě ony předškolní přípravu z různých důvodů nutně potřebují. Cílem klubů je připravit tyto děti na přestup do běžné školky, popř. na hladké zvládnutí nástupu na základní školu. Jedním z nástrojů, které k tomu pomáhají, jsou i tzv. adaptační pobyty.

Jeden z klubů se nachází v Kladně a jmenuje se „V Domečku“. Již dva roky pravidelně jednou za měsíc dochází zdejší děti na dopolední návštěvu do Mateřské školy Plzeňská. Za tu dobu spolu zažily spoustu nevšedních zážitků. Byla mezi nimi návštěva divadelního představení, soutěžení v atletických disciplínách, hledání velikonočního pokladu v lese, závodění na dopravním hřišti či hry na zahradě. Při těchto akcích děti

z klubu zakouší nejen, jaké je to být ve velkém kolektivu, ale zvykají si i na režim mateřské školy a navazují přátelství s dětmi z trochu jiného prostředí.

„Děti z Domečku navštěvují své vrstevníky jednou měsíčně. Dá se říci, že společně prožíváme běžný den ve školce. Přivítáme se, zacvičíme si, stolujeme, zahrajeme si pohybové hry, zatančíme si nebo společně prožijeme některý z plánovaných programů. Děti se tak navzájem poznávají, učí se spolupracovat, komunikovat, či si navzájem pomoci,“ říká Marcela Frýdlová, vedoucí učitelka kladenské MŠ Plzeňská.

Děti spolu vycházejí bez problémů

Podle ní není problém ani v tom, že by se děti navzájem stranily. „Děti ze školky ne-

mají problém přijmout do své hry nové děti, vzít se s nimi za ruku,“ vypráví paní učitelka Frýdlová a přidává další poznatek: „S kolegyňkami z organizace Člověk v tísní si často vyměňujeme zkušenosti z praxe, diskutujeme o tématech, které se týkají předškolního vzdělávání. I ostatní paní učitelky mají vstřícný a přátelský přístup a zajímají se o snahu začlenit děti z předškolního klubu do našich aktivit. Je to obohacení jak pro nás tak pro malé.“

Spolupráce mezi školkou a předškolním klubem v sobě skrývá ještě jeden pozitivní aspekt, který se tentokrát netýká dětí samotných. „Adaptační pobyty jsou důležité nejen pro děti, ale hrají velkou roli i pro rodiče, u kterých se někdy setkáváme s nedůvěrou vůči klasickým mateřským školám. Když rodiče vidí, jak jsou děti nadšené z návštěv ve školce a vypráví jim, co všechno zažily, pomáhá to budovat představu mateřské školy jako bezpečného místa pro jejich děti. Rozhodně nám tak zvané adaptáčky pomáhají mimo jiné i v motivaci rodičů k zápisům do klasických školek,“ uzavírá Linda Vejvančická, která má „V Domečku“ na starosti právě práci s rodiči.

Předškolní kluby

Předškolní kluby jsou určeny pro děti od 3 do 6 let. Jde o děti, které často vyrůstají v nepodnětném prostředí ubytoven či jiných sociálně vyloučených lokalit. V ideálním případě zde zůstávají zhruba rok, tak, aby jim i jejich rodičům pomohly s přípravou na přestup do běžné mateřinky. Pokud není

přestup možný, kluby připravují děti za úspěšné zvládnutí zápisu a hladký vstup na základní školu. Kluby tak netvoří konkurenci běžným mateřským školám, spíše jde o jejich doplněk. Jejich cílem je, aby se z nich stala „průtoková“ místa, kam děti přijdou, doženou to, co je potřeba, a jdou dál.

Aneta Kozáková, Martin Kovalčík

MLADÍ LIDÉ ZE SKUPINY NEJSME V TÍSNI letos kromě jiného navštívili i terezínský památník.

Foto: archiv ČvT

LOG B L O G **Plavba rokem 2017 aneb My rozhodně nejsme v tísní**

Zuzana Weissová ze skupiny Nejsme v tísní vypráví o tom, co zatím přinesl rok 2017.

Píše se rok 2017, je 1. února a posádka bílinské lodi Nejsme v tísní je připravena zvednout kotvy. Je čas vyplout do druhého pololetí našeho školního roku. Naší první zastávkou je měsíc věnovaný tvorbě kritického myšlení v oblasti mediální výchovy. Dozvěděli jsme se, že ne všechny informace, které k nám přicházejí prostřednictvím médií, jsou úplné a mnohdy pravdivé. Děkujeme reportéru ČT, Davidu Havlíkovi, za jeho čas.

Byli jsme připraveni znovu vyplout a pokračovat, ale náhle zazněl pokyn: „Stůjte, ruce za záda, půjdete s námi.“ Zadržela nás Pořádková jednotka Policie ČR pod vedením npor. Kamila Minaříka. Vysvětlil nám důvod

našeho zadržení a poučil o našich právech. Na tomto základě jsme požádali o konzultaci s advokátkou Mgr. Gabrielou Štátnou. V jejím doprovodu jsme se zúčastnili trestního líčení a následné besedy s JUDr. Jiřím Bednářem na Krajském soudě v Ústí nad Labem. Poté co jsme byli prohlášeni nevinými, jsme zasedli na straně soudního tribunálu při řešení jiných soudních případů.

Zvedáme kotvy a znovu vyplouváme do našich historických vod. Nejprve zastavujeme v našem hlavním městě u Národního divadla. Pokračujeme za naším dalším cílem, kterým je Terezínská pevnost. Seznámili jsme se s původním účelem této pevnos-

ti a jeho následným zneužitím nacistickým Německem. Bolest, smutek, hlad, bez soukromí, bez práv, bez svobody, deprese, úzkost, utrpení, hrůza, bezcennost života, jedinou jistotou je smrt. To byly naše pocity při prohlídce tohoto místa. V červnu naší posádku vítají ve městě Trstěná na slovenské půdě. Strávíme zde čtyři dny na mezinárodním festivalu mládeže se slovenskou, maďarskou a polskou posádkou.

Otáčíme pomalu kormidlem zpět do severních Čech. Připlouváme do Hostonic, kde spolu s Hostikem a sdružením dobrovolných hasičů organizujeme dětský den. Poté je na čase vrátit se domů. Po příjezdu a spuštění kotvy jsme pozváni do ZŠ Aléská na hlavní taneční vystoupení. Toto vystoupení zabralo 10 měsíců přípravy pod vedením naší trenérky a managerky Kačky Rakašové. Přesedáme do jiného dopravního prostředku, automobilu značky Citroën. Prvním úsekem naší výpravy je prohlídka našich veteránů na bílinském náměstí. Poté odjíždíme směrem k autokempu na Kyselce. Tím končí naše dobrodružství a vstupujeme do doby prázdninového odpočinku.

Zuzana Weissová
managerka skupiny Nejsme v tísní

Nejsme v tísní

Před lety vytvořil Petr Matí skupinu lidí, se kterými začal pravidelně pracovat. Její členové se pravidelně účastní kariérního poradenství organizace Člověk v tísní.

Nejdříve se scházeli jednotlivě, ale pak je napadlo zkusit pracovat společně. Ve skupině začaly skvěle fungovat interakce mezi jejími jednotlivými členy. Lépe se poznali, začali si spolu povídat o škole i o životě, což dost zásadně rozproudilo dynamiku činnosti

skupiny. Pár měsíců poté se na ně obrátili kolegové z Německa s nabídkou společného projektu, který by byl založen na skupinové práci mladých lidí a jehož cílem by bylo vytvoření miniprojektů, které pozitivně ovlivní život v jejich okolí. Díky tomu vznikla neformální skupina mladých lidí, která funguje již čtvrtým rokem. Mimochodem, právě bílinská mládež se v rámci tohoto projektu stala lídry, byla pro své německé kolegy inspirací.

PŘI DOUČOVÁNÍ může pomoci například i kreslení komiksu.

Ilustrační foto: Iva Zimová

PŘÍBĚH Komiks pomohl k lepšímu pamatování čteného textu

Dobrovolnice Nikola začala s Dušanem kreslit komiks. Chlapec díky tomu lépe rozumí textu.

Dušanovi je osm let, chodí do 3. třídy a bydlí v pražském Karlíně. Před nástupem na základní školu se jeho maminka rozhodla, že by pro něj bylo dobré, aby navštěvoval předškolní klub organizace Člověk v tísni. Zde se děti, které by jinak s velkou pravděpodobností nechodily do žádné mateřské školy, připravují na úspěšný vstup na základní školu.

„Mamince se spolupráce s naší organizací osvědčila. Dušan nastoupil do školy a chvíli vše běželo hladce. Nicméně po čase u něj začaly objevovat první problémy s učením. I jeho učitelé nebyli spokojeni s tím, jakých výsledků dosahoval. A to přesto, že jedním dechem dodávali, že je snaživý a poctivý,“ vypráví Polina Pavluchenko, koordinátorka individuálního doučování pražské pobočky organizace Člověk v tísni.

Inspirace bratrem

Dušanova maminka proto neváhala a přihlásila syna na individuální doučování, které probíhá zhruba rok. Jeho školní nepříjemnosti vyplývají z velké části z logopedických problémů. Díky tomu

byla jeho domácí příprava náročnější než u jeho vrstevníků. A to i přes pomoc paní logopedky, kterou Dušan pravidelně navštěvuje. S tou se na začátku spolupráce spojila i Nikola, dobrovolnice, která dostala chlapcovo doučování na starosti, aby probraly způsoby, jakým by bylo nejlepší s Dušanem pracovat.

Jistého posunu si všimli i chlapcovi učitelé, kteří jej na konci roku chválili. A doporučují v doučování pokračovat.

Nikola během doučování zjistila, že má Dušan velké problémy s pamětí. Nebyl si například schopen zapamatovat text, který před několika minutami dočetl. Co s tím? Nikola si vzpomněla, že její bratr měl podobné problémy a tak ji napadlo postupovat stejně jako v případě svého sourozence. Nejprve si začali spolu vyprávět různé příběhy. Poté si spolu začali číst v dětských knížkách a komiksech, kte-

ré pak Dušan nějakou dobu překresloval. A od toho už byl jen kousek k tomu, aby Dušan začal kreslit svůj vlastní komiks.

Komiks vystřídalo čtení v klasické knížce

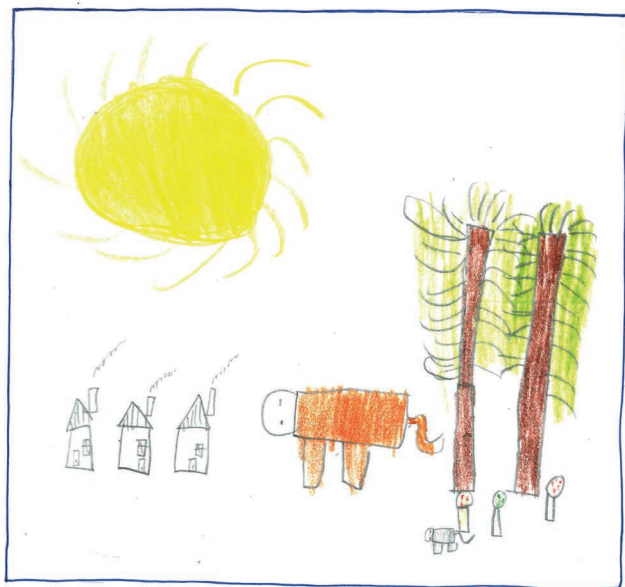
A tak vznikl příběh, který si můžete přečíst na vedlejší straně. Nejednalo se pouze o zábavu, aktivní vytváření obrázkového příběhu Dušanovi pomohlo nejen k lepšímu pochopení textu, ale i k jeho zapamatování. Dušan kreslil komiks zhruba tři měsíce. Delší doba nebyla zapotřebí, kreslení komiksu vystřídalo čtení v klasické knížce a následné povídání o všem, co v ní bylo. Nyní už to jde přeci jen o něco lépe.

Jistého posunu si všimli i chlapcovo učitelé, kteří jej na konci roku chválili. A doporučují v doučování pokračovat. „To se také stane, Dušan bude pokračovat i tento školní rok. A my doufáme, že se bude dále zlepšovat,“ uzavírá Polina Pavluchenko koordinátorka pražských dobrovolníků organizace Člověk v tísni.

Martin Kovalčík

NEDALEKO MĚSTEČKA SE NACHÁZEL TEMNÝ A
HLUBOKÝ LES. DĚTI HO NESMĚLY NAVŠTĚVOVAT.

JELIKOŽ V NĚM ROSTLY JEDNATE HOUBY A
ŽILA TAM DIVÁ ZVĚŘ.

TÍM HLUBOKÝM LESEM POSPÍCHALI
ČASNĚ RÁNO EDVANT A FRANCIMOR
DO ŠKOLY.

EDVANT VYPADAL JAKO OBROVSKÝ MÍČ,
ZATÍMCO FRANCIMOR BYL JAKO CHODÍČÍ
ŠPAGETA.

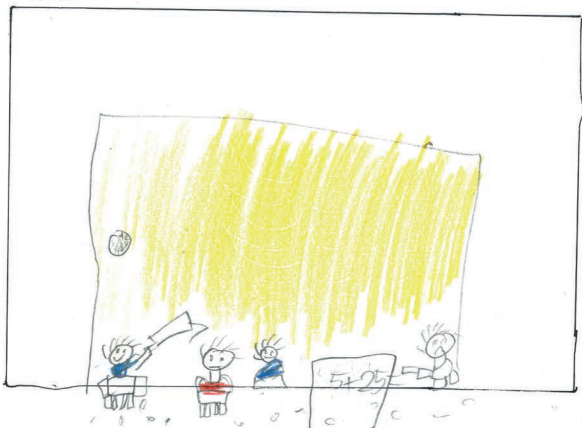
JEJICH MAŇA, PANÍ HALABABA, JIM
VŠILA NOVE AKTOVKY A KOCOUR JIM DAL
ČOKOLÁDU KE SVACINĚ.

KDYŽ DORAZILI DO TŘÍDY III.B, (3.B)
VŠECHNY DĚTI UŽ SEDELY NA MÍSTECH A
UČITEL BENKA ZAČAL HODINU PŘÍRODOPISU.
„SOVA, MILÍ ŽÁCI, JE OPĚŘELEC VELICE
VZÁCNÝ...“

V CELE TŘIDĚ PAVUJE VŘAVA.

PAK SE FRANCIMOR ZEPŤA, KDE SOVU
MAJDE.

„SIŤ PANE UČITELI, SOVU AŽEVU MAJDEME
U NÁS V KUCHYNI,“ ŘEKNE FRANCIMOR.
NEŽ SE PAN UČITEL VEPAMATOVAL, ZAZVONIL
ZVONEK A BYLA PŘESTAVKA. O TĚ BYLI

BRÁCHOVÉ ABSOLUTNĚ JEDNICKY. VOZILI DĚTI

NA ZADKCH, SKAKALI A PROSTĚ DELALI BLBOSTI.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Časopis ZVONÍ! vznikl jako součást projektu K.O.Z.A!
*Projekt K.O.Z.A. - Kooperace, Otevřenost, Zájem, Adaptace reg. číslo CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000176
v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání je spolufinancován Evropským sociálním fondem
a státním rozpočtem ČR.*

Redakce: Martin Kovalčík.

Vydává Člověk v tísni, o.p.s., Šafaříkova 24, Praha 2, PSČ: 120 00. Kontakt: martin.kovalcik@clovekvtsni.cz